

รายวิชา สุขศึกษาและพลศึกษา

รหัสวิชา พ๒๓๑๐๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ ชีวิตและครอบครัว

เรื่อง โรคที่เกิดจากภาวะการตั้งครรภ์

ครูผู้สอน ครูกฤษณา แก้วพิพัฒน์

โรคที่เกิดจากภาวะการตั้งครรภ์

จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. อธิบายสาเหตุ อาการ การรักษา และการป้องกันของโรคที่เกิดจากภาวะการตั้งครรภ์ได้
๒. เสนอแนวทางในการปฏิบัติตนที่เหมาะสมเกี่ยวกับโรคที่เกิดจากภาวะการตั้งครรภ์
๓. เห็นถึงความสำคัญของการป้องกันโรคที่เกิดจากภาวะการตั้งครรภ์และวิธีการปฏิบัติตนที่เหมาะสม

แลกเปลี่ยนเรียนรู้

มีบุตรเมื่อพร้อม ตรวจ..ก่อนแต่ง

นักเรียนคิดว่าภาพนี้
ต้องการสื่ออะไร?

การเตรียมความพร้อมก่อนตั้งครรภ์ หากต้องการมีบุตร ควรเข้ารับการปรึกษา
เมื่อประเมินและค้นหาความเสี่ยงต่างๆ จากโรคทางพันธุกรรม โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ โรคประจำตัว

ข้อมูลความรู้โดย : กรมอนามัย
ออกแบบผลิตโดย : กองส่งเสริมความรู้และสื่อสารสุขภาพ
จัดทำเมื่อ : กุมภาพันธ์ 2567

ที่มาภาพ <https://www.facebook.com/photo/?fbid=๗๑๐๓๖๕๕๐๗๙๓๙๒๘๑&set=a.๒๔๒๘๙๖๑๔๖๘๕๘๗๕>

แลกเปลี่ยนเรียนรู้

มีบุตรเมื่อพร้อม ตรวจ...ก่อนแต่ง

นักเรียนคิดอย่างไรกับ คำว่า “ตรวจ...ก่อนแต่ง”

การเตรียมความพร้อมก่อนตั้งครรภ์ หากต้องการมีบุตร ควรเข้ารับการปรึกษา เมื่อประเมินและค้นหาความเสี่ยงต่างๆ จากโรคทางพันธุกรรม โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ โรคประจำตัว

ข้อมูลความรู้โดย : กรมอนามัย
ออกแบบผลิตโดย : กองส่งเสริมความรู้และสื่อสารสุขภาพ
จัดทำเมื่อ : กุมภาพันธ์ 2567

ที่มาภาพ <https://www.facebook.com/photo/?fbid=๗๑๐๓๖๕๕๐๗๙๓๙๒๘๑&set=a.๒๔๒๘๙๖๑๔๖๘๕๘๗๕>

แลกเปลี่ยนเรียนรู้

มีบุตรเมื่อพร้อม ตรวจ..ก่อนแต่ง

ทำไม? เราถึงควร
“ตรวจสุขภาพก่อนแต่งงาน”

การเตรียมความพร้อมก่อนตั้งครรภ์ หากต้องการมีบุตร ควรเข้ารับการปรึกษา
เมื่อประเมินและค้นหาความเสี่ยงต่างๆ จากโรคทางพันธุกรรม โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ โรคประจำตัว

ข้อมูลความรู้โดย : กรมอนามัย
ออกแบบผลิตโดย : กองส่งเสริมความรู้และสื่อสารสุขภาพ
จัดทำเมื่อ : กุมภาพันธ์ 2567

ที่มาภาพ <https://www.facebook.com/photo/?fbid=๗๑๐๓๖๕๕๐๗๙๓๙๒๘๑&set=a.๒๔๒๘๙๖๑๔๖๘๕๘๗๕>

ทบทวนบทเรียน

“ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการตั้งครรภ์”

แอลกอฮอล์

บุหรี่

สารเสพติด

การติดเชื้อ

สภาพแวดล้อม

โรคที่เกิดจาก
ภาวะการตั้งครรภ์

โรคที่เกิดจากภาวะการตั้งครรภ์

โรคเบาหวานขณะตั้งครรภ์

โรคหัวใจกับการตั้งครรภ์

ซิฟิลิสในหญิงตั้งครรภ์

ภาวะครรภ์เป็นพิษ

โรคที่เกิดจากภาวะการตั้งครรภ์

ภาวะความดันโลหิตสูง
ขณะตั้งครรภ์

การติดเชื้อในระบบ
ทางเดินปัสสาวะ

โรคโลหิตจางในมารดา

หัตเยอร์มันกับการตั้งครรภ์

กิจกรรมการเรียนรู้

๑. นักเรียนจับสลากเลือกหัวข้อ
๒. ใบมอบหมายชิ้นงาน
๓. ศึกษาค้นคว้าข้อมูลตามหัวข้อที่ได้รับ
๔. ตัวแทนนักเรียนนำเสนอ

แบบบันทึกกิจกรรมศูนย์การเรียนรู้ เรื่อง โรคที่เกิดจากภาวะการตั้งครรภ์
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง ชีวิตและครอบครัว
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๖ เรื่อง โรคที่เกิดจากภาวะการตั้งครรภ์
รายวิชา สุขศึกษา รหัสวิชา พ๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามสรุปให้ครบทั้ง ๘ ศูนย์การเรียนรู้โดยกำหนดเวลาศึกษาใบความรู้และจัดทำแบบบันทึกศูนย์การเรียนรู้

ศูนย์การเรียนรู้ที่ ๑ โรคเบาหวานจากการตั้งครรภ์

สาเหตุ	อาการ	วิธีการรักษาและป้องกัน

ศูนย์การเรียนรู้ที่ ๒ การติดเชื้อในระบบทางเดินปัสสาวะ

สาเหตุ	อาการ	วิธีการรักษาและป้องกัน

ใบมอบหมายงาน

แบบบันทึกกิจกรรมศูนย์การเรียนรู้
ประเด็นดังนี้
สาเหตุ อาการ วิธีการรักษาและการป้องกัน

(สามารถดาวน์โหลดได้ที่
www.dltv.ac.th)

ใบความรู้ที่ ๑ เรื่อง โรคที่เกิดจากภาวะการตั้งครรภ์
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง ชีวิตและครอบครัว
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง โรคที่เกิดจากภาวะการตั้งครรภ์
รายวิชา สุขศึกษา รหัสวิชา พ๒๓๑๐๑ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

โรคที่เกิดจากภาวะการตั้งครรภ์

๑.โรคเบาหวานขณะตั้งครรภ์

อาการ ส่วนใหญ่จะไม่มีอาการบ่งบอกของโรคจะทราบก็ต่อเมื่อเข้ามารับการตรวจคัดกรอง โดยสูตินรีแพทย์จะเป็นผู้ประเมินความเสี่ยงและกำหนดเวลาที่ควรตรวจคัดกรองเบาหวาน

สาเหตุ ขณะตั้งครรภ์ รกสร้างฮอร์โมนหลายชนิดซึ่งเข้าไปในร่างกายคุณแม่ตั้งครรภ์ ทำให้เกิดภาวะดื้อต่ออินซูลิน เป็นเหตุให้มีระดับน้ำตาลในเลือดสูงจนกลายเป็นเบาหวานได้ หลังคลอดระดับน้ำตาลในเลือดคุณแม่มีก็จะกลับสู่ปกติ

การป้องกัน ถ้าเป็นกลุ่มเสี่ยงเวลาตั้งครรภ์ต้องรีบไปฝากครรภ์ ถ้าตรวจพบจะได้รักษาและปฏิบัติตัวอย่างถูกต้อง สำหรับคุณแม่ตั้งครรภ์ที่ไม่เคยมีประวัติเป็นเบาหวานมาก่อน ควรไปรับการตรวจวัดน้ำตาลในเลือด เพื่อดูว่าเป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์ (GDM) หรือไม่ ถ้าพบว่าเป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์ ควรได้รับการดูแลจากสูตินรีแพทย์อย่างจริงจัง

๒.การติดเชื้อในระบบทางเดินปัสสาวะ

อาการ ปัสสาวะกะปริดกะปรอย รู้สึกปวดขัดหรือแสบร้อนเวลาถ่ายปัสสาวะ อาจมีอาการปวดที่ท้องน้อยร่วมด้วย ปัสสาวะอาจมีกลิ่นเหม็น สีขุ่นก้ำกึ่ง แต่บางรายอาจขุ่นหรือมีเลือดปน

สาเหตุ จากการเปลี่ยนแปลงของฮอร์โมนในร่างกาย ระบบทางเดินปัสสาวะจะทำงานมากขึ้นกว่าเดิม ท่อไตจะเกิดการยืดขยายและเคลื่อนไหวได้ช้าลงกว่าเดิม กระเพาะปัสสาวะจะมีความจุลดลงจากการกดเบียดของมดลูกไปดันกระเพาะปัสสาวะ ทำให้กระเพาะปัสสาวะทำงานได้ไม่ดี มีคั่งค้างนาน หรืออันกั้นปัสสาวะนานๆ จึงเกิดการติดเชื้อได้ง่าย

การป้องกัน พยายามดื่มน้ำมากๆ และระวังตัวอย่าอั้นปัสสาวะ การอั้นปัสสาวะนานๆทำให้เชื้อโรคอยู่ในกระเพาะปัสสาวะ ทำให้สามารถเจริญแพร่พันธุ์ได้ และหลังถ่ายอุจจาระควรใช้กระดาษชำระเช็ดทำความสะอาดจากข้างหน้าไปข้างหลัง เพื่อป้องกันมิให้น้ำเชื้อโรคจากบริเวณทวารหนักเข้าสู่ท่อปัสสาวะ รวมทั้งการดูแลความสะอาดของกางเกงในและไม่รัดอึดอัด ระบายอากาศได้ดี

๓.โรคโลหิตจางในมารดา

อาการ มีอาการอ่อนเพลีย เหนื่อยง่าย ใจสั่น มึนงง หน้ามืด เวียนศีรษะและมักมีอาการเบื่ออาหารร่วมด้วย

สาเหตุ มี ๒ ชนิด คือ โรคโลหิตจางจากการขาดธาตุเหล็ก กับเลือดจางโรคเลือดทาร์สีซีเมีย อีกทั้งคุณแม่ตั้งครรภ์มีความต้องการธาตุเหล็กเพิ่มขึ้นกว่าคนปกติ เพื่อนำไปใช้ในการเจริญเติบโตของทารกในครรภ์

ใบความรู้ที่ ๑

เรื่อง โรคที่เกิดจากภาวะการตั้งครรภ์

(สามารถดาวน์โหลดได้ที่
www.dltv.ac.th)

มอบหมายชิ้นงาน

จับสลากเลือกหัวข้อดังต่อไปนี้

- ๑.๑ โรคเบาหวานจากการตั้งครรภ์
- ๑.๒ การติดเชื้อในระบบทางเดินปัสสาวะ
- ๑.๓ โสहितจางในมารดา
- ๑.๔ โรคหัดเยอรมัน

มอบหมายชิ้นงาน

จับสลากเลือกหัวข้อดังต่อไปนี้

- ๑.๕ ภาวะความดันโลหิตสูงในมารดา
- ๑.๖ โรคหัวใจกับการตั้งครรภ์
- ๑.๗ โรคซิฟิลิส
- ๑.๘ ภาวะครรภ์เป็นพิษ

ตัวแทนนักเรียนนำเสนอ
แลกเปลี่ยนเรียนรู้

คำถามชวนคิด

๑. ยกตัวอย่างโรคที่เกิดจากภาวะการตั้งครรภ์มา ๑ โรค พร้อมบอกวิธีการปฏิบัติตนที่เหมาะสมในการป้องกันโรคดังกล่าว
๒. นักเรียนจะนำความรู้ที่ได้รับมาใช้ในอนาคตได้อย่างไร

บทเรียนครั้งต่อไป

เรื่อง การสร้างสัมพันธภาพ ในครอบครัว

ดาวน์โหลดเอกสารเพิ่มเติมได้ที่ www.dltv.ac.th
รายวิชา สุขศึกษาและพลศึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

สิ่งที่ต้องเตรียม

๑. ใบความรู้ที่ ๑ เรื่อง การสร้างความสัมพันธ์
ในครอบครัว
๒. แบบบันทึกกิจกรรมการสร้างความสัมพันธ์
ในครอบครัวด้วยสถานการณ์จำลองรูปแบบต่าง ๆ

ดาวน์โหลดเอกสารเพิ่มเติมได้ที่ www.dltv.ac.th
รายวิชา สุขศึกษาและพลศึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

